

Podaljšava večzložne osnove na -r z j na primeru tujih priimkov, katerih nosilci so osebe moškega spola

Izvleček

Prispevek predstavlja jezikovno študijo primera, ki je bila izvedena na gradivu prevzetih priimkov, katerih nosilci so osebe moškega spola. Težave pri tvorjenju oblik (pregibanju) za prevzete priimke povzročajo omahovanja v rabi pri priimkih, katerih osnova se konča na (izgovorni ali zapisani) -r, ki se pri pregibanju (ne)obvezno podaljšuje z j. Da bi v aplikaciji SPiPP 2 piščim ponudili sistemske in na rabi utemeljene rešitve, smo priimke, ki ustrezajo navedenemu kriteriju, razvrstili v več skupin ter njihovo rabo preverili s korpusnimi podatki.

1 Uvod

Pregibanje samostalnikov v slovenskem knjižnem jeziku se velikokrat zelo razlikuje od pregibanja v pogovornem jeziku, zato so različni načini podaljšave pri pregibanju (predvsem) moških lastnih imen jezikoslovno zelo zanimivi. Večje omahovanje s podaljševanjem osnove je posebej opazno pri prevzetih/tujih priimkih, saj je – predvsem za tvorbo svojilnih oblik – nujno poznavanje izgovora priimka v izvornem jeziku. S težavo podaljševanja osnove smo se soočili tudi pri tvorbi rodilniških in svojilnih oblik prevzetih priimkov pri ustvarjanju aplikacije SPiPP 2. Da bi uporabnikom aplikacije ponudili sodobne, sistemske in relevantne rešitve, smo se odločili raziskati področje podaljševanja z j pri prevzetih priimkih, katerih nosilci so osebe moškega spola. Namen jezikovne študije je preveriti neimenovalniške oblike in tvorjeno svojino pri prevzetih priimkih, katerih nosilci so osebe moškega spola, osnova katerih se konča na -r in se pri pregibanju neobvezno podaljšuje z j. Posebno pozornost smo namenili štirim položajem črke r kot delu osnove, in sicer: s končnico (zgled *Ignarro*), z nemim e (zgled *Daguerre*), z ničto končnico in naglasom na zadnjem zlogu (zgled *Pasteur*), z ničto končnico in naglasom na nezadnjem zlogu (zgled *Bolivar*). S pomočjo jezikovnih tehnologij (besedilnih korpusov in slovenskih spletnih virov) bomo rabo primerjali z napotili jezikovnih priročnikov in drugih že izvedenih jezikovnih študij.

2 Teoretična izhodišča

2.1 Podaljšava moškospolskih samostalnikov z j pri pregibanju

Podaljšavo z j Slovenski pravopis (2001) obravnava v okviru poglavja *Posebnosti 1. moške (o-jevske) sklanjatve*, in sicer v pravilih § 780–782. Pravopis določa, da osnovo – tako v pisavi kot v izgovoru – z j daljšajo samostalniki, katerih osnova se v govoru končuje na -r, -i/-í ali -u/-ú, -ó ali -á in na -e/-é (če se osnova ne podaljšuje s t in če seveda -e ni končnica), primer: *Schiller Schillerja, Nehru Nehruja, Sever Severja*. Podaljšave z j ne poznajo nekatere skupine samostalnikov, čeprav se njihova osnova konča na -r. To so: enozložnice – *mir, dar*; izglagolske izpeljanke in zloženke – *govor, vir, prodor, samomor*; osnove, ki se končujejo na neobstojni samoglasnik + r – *veter vetra, blagor blagra, Zadar Zadra*; nekaj drugih besed: *sever, Madžar, Alžir* (2001: 90). Pravopis v okviru pravila § 781 določa, da kljub

navedenemu pravilu in izjemam nekateri samostalniki glede daljšanja osnove še vedno omahujejo. Pri tem velja opozoriti, da posebne skupine v pravopisnih pravilih, ki bi določala daljšanje osnove z *j*, pri tujih priimkih, katerih nosilci so osebe moškega spola, ni. Pravopis obravnavana samo lastna imena in lastnoimenske zloženke tipa *Vladimir*, *Črtomir*, ki jih – kot navaja *Slovenski pravopis* – čedalje pogosteje pregibamo s podaljšano osnovo (*Vladimirja*, *Črtomirja*). Aktualni korpusni podatki izkazujejo, da je to danes ne samo pogostejša, ampak tudi večinska raba. Opazimo, da si glede daljšanja osnove, ki se konča na *-r*, z *j*, pravopisni priročniki že od nekdaj niso edini. Slovenski pravopis, veljaven pred letom 2001, podaljšave ne predvideva (*Vladimir Vladimira*). Helena Dobrovoljc (2014) v *Jezikovni svetovalnici* na vprašanje o daljšanju osnove z *j* pri imenih, ki se končajo na izgovorni *-r*, opozarja, da nimamo systemskega določila, ki bi predvidevalo daljšanje osnove pri pregibanju, zato lahko v rabi zasledimo več različnih rešitev: samostalniki, ki osnovo podaljšujejo z *j* (*motor motorja*), samostalniki, ki osnove ne podaljšujejo (izpad polglasnika – *meter metra*) ali dopuščajo obe možnosti (*Shakespeareja/Shakespeara*, *amperja/ampera*).

Z *j* daljšajo osnovo besede, prevzete iz grščine in latinščine s končnico *-ce/-as/-es/-os/-us/-um*, če je pred njimi samoglasnik: *Eneas Eneja*, *Menelaos Menelaja*, *Ovidius Ovidija*, *Sirmium Sirmija*. Samo v izgovoru svojo osnovo z *j* podaljšujejo samostalniki, na izgovorni samoglasnik ali *-r* z nemim soglasnikom za seboj *Macquart Macquarta* [makár makár(j)a] (*Slovenski pravopis*, 2001: 91). Zapis črke *j* v oklepaju [makár makár(j)a] nakazuje omahovanje tudi v navedbi v *Slovenskem pravopisu* – oklepaj je zapisan samo v členu 784, v naslednjem pregibanju (člen 792) pa ne.

Toporišič v *Slovenski slovnici* (2004: 280) predvideva dve skupini besed, ki se jim osnova končuje na *-r*, in zato pri pregibanju osnovo podaljšujejo z *j*. V prvo skupino spadajo besede z večzložnimi osnovami. Izjema so ničte izpeljanke iz glagolov *izvir izvira*, besede z neobstoječim samoglasnikom v osnovi *veter vetra* in nekatera prevzeta (lastna) imena: *satir*, *Alžir*, *Tatar*, *Madžar*. Moška imena na izgovorni *-r*, ki so večzložna, po pravilih *Slovenske slovnice* pregibamo tako, da osnovo podaljšujemo z *j* – *Tibor Tiborja*. V drugi skupini so besede z enozložno osnovo, ki jo podaljšujejo z *j*, *car*, *far*, *jur*. V to skupino ne spadajo tudi (prevzeta) moška imena na izgovorni *-r* *Bor Bora* (napačno: *Borja*). Tudi *Slovenska slovnica* v nekaterih primerih dopušča oboje – daljšanje in nedaljšanje osnove –, vendar kot prednostno obravnava podaljšano, *Shakespeare Shakespeareja/Shakespeara*.

Glede na to, da pravopis o daljšanju osnove z *j* pri priimkih na pisni ali izgovorni *r* ne daje končnega odgovora, bi bilo smiselno upoštevati Toporišičevo razdelitev tovrstnih samostalnikov na enozložne in večzložne. Pri enozložnih samostalnikih sledimo priporočilu pravopisa (§ 780) in slovnice: enozložnih besed, katerih osnova se konča na pisni ali izgovorni *-r*, ter besed z zvezo [ər] ne podaljšujemo (*mir miru*, *Oder Odra*, razen nekaterih izjem: *car*, *far*, *jur*). Samostalnike z večzložno osnovo, ki se konča na pisni ali izgovorni *-r*, podaljšujemo z *j* (*helikopter helikopterja*, *Sever Severja*). Predvidevanja preverjamo v razdelku analiza, in sicer na primeru tujih priimkov, katerih nosilci so osebe moškega spola.

2.2 Podaljšava (tujih) osebnih imen, katerih nosilci so osebe moškega spola, z *j* pri priimkih z osnovo na *-r* in nemim *e*

Nemi *e* pri pregibanju lastnih imen uporabnikom slovenskega jezika povzroča kar nekaj težav, ker ga moramo pri pregibanju v določenih primerih ohranjati. Pravopis v § 772 določa, da nemi soglasnik na koncu osnove pri pisnem krajšanju izgine, če ne vpliva na izgovor pred njim stoječih črk za glasove *č*, *ž*, *š*, *dž* in *s* (pisanega s *c*): *Wilde Wilda* proti *George Georgea* (Slovenski pravopis, 2001: 89). Helena Dobrovoljc in Nataša Jakop (2011: 122–142) v poglavju *Pravopisna problematika v poglavju glasoslovje, oblikoslovje in besedotvorje* monografije *Sodobni pravopisni priročnik med normo in rabo* ugotavljata, da krajšanje nemega *e* v izglasju, pri tujih oziroma prevzetih imenih, uporabnikom še vedno povzroča težave, saj ti niso prepričani, ali je končni *e* res nemi. Ta podatek je za zapis tujih osebnih imen pomemben, ker nemi *e* v končaju, če vpliva na izgovor besede, ohranjamo. To pravilo je bilo uveljavljeno že v Breznik-Ramovševem pravopisu (1935). Imena z nemim *e*, ki se v rabi pojavljajo pogosteje, npr. *George*, *Wilde*, *Bruce*, *Maurice*, uporabnikom pri zapisovanju ne povzročajo večjih težav (nemi *e* v zapisu ohranjajo). Več razlik v rabi pa nakazujejo tuja/prevzeta imena, pri katerih uporabniki niso prepričani, ali gre v izglasju za nemi *e* ali ne: *Gere*, *Moore*, *Phare*, *Gore* ... Podaljšava z *j* pri tujih priimkih s končajem *-r* in nemim *e* je pogosta pri francoskih lastnih imenih, vendar kot kaže raba, tudi pri tem prihaja do omahovanja. Avtorici monografije predlagata: rešitev je najbolje iskati v smeri izenačevanja zapisa nemega *e* tako, da se v vsakem primeru ohranja (*Wilde Wilda*, novo *Wildea*). Zagotovo je tak pristop glede na omahovanje v rabi dober. Na tak način bi rešili jezikovno dilemo o (ne)zapisovanju nemega *e*, uporabniki bi pridobili sistemsko rešitev, hkrati pa bi »zavarovali« nemi *e*, ki v izglasju vpliva na izgovor besede. Tudi Marta Kocjan - Barle (2012) opozarja, da bi bilo treba v pravopisu še posebej poudariti razlikovanje vpliva končnega nemega *e* na *c* in *g* ter na izgovor samoglasnika v osnovi, saj večini pišočih razlika ni jasna; *Mike Mika* (napačno: *Mikea*), *Duke Duka* (napačno: *Dukea*). Na področju ohranjanje nemega *e* Helena Dobrovoljc (2019) navaja pravilo, da se ta pri pregibanju ohranja v angleških in francoskih imenih, ki se končajo na *-ge* ali *-ce* (*Lesage Lesagea*, *Maurice Mauricea*), ter v primerih, ko je nemi *e* del pisnega izglasnega sklopa *ue*, *ee*, *oe* ... (*Bellevue Bellevueja*).

2.3 Podaljšava osnove (tujih) osebnih imen, katerih nosilci so osebe moškega spola, z *j* pri priimkih z ničto končnico in naglasom na zadnjem zlogu

V okviru kategorije priimkov, ki se pri pregibanju podaljšujejo z *j* in imajo ničto končnico ter naglas na zadnjem zlogu, izpostavljamo francoske priimke, saj glede na pridobljeno bazo priimkov ti prevladujejo. Francoska lastna imena, ki se končujejo na pisni ali izgovorni *-r*, se pri pregibanju vedejo zelo različno. Pri tem moramo upoštevati pravopisno pravilo (§ 1090), ki določa, da je naglas v francoskih lastnih imenih vedno na zadnjem zlogu (izjema je polglasnik). Pri pregibanju francoskih lastnih imen moramo biti pozorni na to, ali se lastna

imena (v našem primeru priimki) končajo na pisni ali izgovorni *-r*. Tovrstno ločevanje predlaga tudi Helena Dobrovoljc (2014) pri odgovoru na vprašanje v *Jezikovni svetovalnici Inštituta Frana Ramovša*. Če se francosko lastno ime konča na pisni *-r*, ga lahko izgovarjamo ali ne. V primeru samo zapisanega *-r*, ki se pri izgovoru ne uresničuje, osnovo v izgovoru (in ne tudi zapisu) podaljšujemo z *j* (*Daumier Daumiera* [domjé domjêja]). Če končni *-r* izgovorimo in zapišemo, osnovo (tako kot pri ostalih francoskih imenih) podaljšujemo z *j* (*Pasteur Pasteurja* [pastêr pastêrja]). Sem prištevamo samostalnike z ničto končnico in naglasom na zadnjem zlogu. Če se ime konča na izgovorni *-r*, ga pregibamo glede na to, ali imajo v izglasju nemi *e* (*Daguerre*) ali nemi soglasnik z izgovornim *-r* (*Flaubert*). Na splošno samostalniki, ki se končajo na *-r* + nemi *e*, posebno francoski, glede daljšanja osnove v rabi omahujejo, zato je možno daljšanje osnove z *j* ali ne (*Tesnière Tesnièrja/Tesnièra*, *Shakespeare Shakespearja/Shakespearja*). Pri francoskih imenih, ki imajo v izglasju nemi soglasnik ali izgovorni *e*, osnovno z *j* podaljšujejo samo v izreki (*Flaubert Flauberta* [flobêr flobêrja]).

2.4 Podaljšava z *j* pri priimkih z ničto končnico in naglasom na nezadnjem zlogu

Pregled gradiva kaže, da se osebna imena, ki imajo ničto končnico in naglas na nezadnjem zlogu, npr. *-or*, *-ar*, *-ur*, podaljšujejo z *j*. Podobno ugotavlja tudi Helena Dobrovoljc (2020), ki navaja, da se v slovenščini besede, ki se končujejo na *-or* in niso enozložne, podaljšujejo z *j*. Težava se pojavi pri imenih, ki se končajo na *-er*, saj se *e* lahko izgovori kot polglasnik ali ne. Če se *e* izgovarja kot polglasnik, osnove ne podaljšujemo, pri tvorbi svojilnega pridevnika mu dodamo pripono *-ov* (*Haber Habrov*).

Pri pregibanju prevzetih imen je izpad neobstojnega polglasnika v osnovi manj pogost kot v slovenskih besedah, zato je bolj verjetno, da jih (sploh če je ime novejše), podaljšujemo z *j* (*Nymer Nymerja*). Prevzete besede, predvsem osebna lastna imena, v slovenščini šele po določenem času, glede na prevladujočo rabo, začnemo sklanjati tako, da neobstojni polglasnik opuščamo, sprva osnovo podaljšujemo z *j* (*Hofer Hoferja*) (Vranjek Ošlak, 2020).

3 Jezikovna študija primera

3.1 Metodologija

Jezikovna študija primera je bila opravljena na gradivu 1353 priimkov, katerih nosilci so osebe moškega spola, ki so zbrani v nadgrajeni aplikaciji *SPiPP 2*. Priimke, relevantne za študijo primera (123 priimkov), smo ročno izpisali iz baze priimkov in njihovo neimenovalniško rabo ter obliko/-e za svojino preverili v korpusih slovenskega jezika: *Gigafidi 2.0* (referenčni korpus slovenskega jezika), *Novi besedi* (besedilni korpus, namenjen predvsem za slovaropisne potrebe Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša) in *KAS-u* (Korpus akademske slovenščine).

Izbrane priimke smo glede na tvorbo neimenovalniških oblik in svojine smiselno razvrstili v sedem skupin. V oklepaju so navedeni deleži priimkov, ki spadajo v posamezno skupino. Skoraj vsi priimki imajo osnovo, ki se končuje na izgovorni ali pisani *-r*, in zato pri pregibanju osnovo podaljšujejo z *j*. V prvi skupini so priimki, pri katerih podaljšava z *j* zaradi končnic *-e*, *-o* ali *-a* ni produktivna (9 %), primer: *Ignarro*. V drugi skupini so priimki z osnovo na *-r* in nemim *e*, ki jo podaljšujejo (5 %), primer: *Baudelaire*. Pri tej skupini prihaja v rabi do visoke stopnje omahovanja. Tretjo skupino sestavljajo priimki z osnovo na *-r*, ki jo podaljšujejo, ničto končnico in naglasom na zadnjem zlogu (5 %), primer: *Balaguer*. Tudi pri tej skupini ugotavljamo omahovanje v rabi. Četrta skupina je najštevilnejša in z vidika pregibanja netežavna; priimki z osnovo na *-r*, ki jo podaljšujejo z *j*, ničto končnico in naglasom na nezadnjem zlogu (63 %), primer: *Junker*. Peto skupino predstavljajo priimki, ki imajo enozložno osnovo, zato pri tvorbi ne povzročajo večjih težav, saj zanjo obstaja sistemsko določilo (enozložnih priimkov, ki se končajo na pisani *-r*, ne podaljšujemo) (6 %), primer: *Bahr*. Predzadnjo skupino sestavljajo priimki, ki imajo v zadnjem zlogu pisani *e*, ki ga izgovarjamo kot polglasnik (6 %), primer: *Faber*. V zadnjo skupino spadajo priimki s t. i. pisnim *-r*, ki se v izgovoru ne uresničuje (6 %), primer: *Boucher*. Pri tovrstnih priimkih se osnova konča na pisni nemi soglasnik ali soglasniški sklop – v našem primeru je to soglasnik *-r* –, v izgovoru pa na naglašeni ali nenaglašeni samoglasnik ali *-r* (nemi soglasnik na splošno (*Macart*)). Pri pisanju se zato uresničuje dvojnica z obrazilom *-ev* ali *-ov*. Prav zadnja skupina priimkov je za jezikovno analizo zelo zanimiva, vendar se ji v nadaljevanju posebej ne posvečamo.

Zavedamo se, da baza priimkov, primernih za jezikovno študijo, ni dovolj velika, vendar nam bo pri izdelavi aplikacije zagotovo v pomoč pri usmeritvi, katero obliko pri pregibanju izbrati kot ustreznejšo. Ker je aplikacija namenjena raznovrstnim profilom uporabnikov, je pomembno, da pri presojanju o ustrezni obliki (tam, kjer ta še ni dokončno usistemljena) izhajamo iz rabe. V nadaljevanju se bomo zato posvetili samo tistim skupinam priimkov, ki v rabi zaradi odsotnosti systemskega določila omahujejo.

3.2 Podaljšava z *j* pri priimkih z osnovo na *-r* in nemim *e*

V bazi podatkov *SPiPP 2* je bilo 6 priimkov (5 %), ki ustrezajo izbranemu kriteriju: *Baudelaire*, *Bissière*, *Daguerre*, *Saint-Pierre*, *de Saussure*, *Shakespeare*. Ker pri podaljšavi z *j* ob priimkih, ki se končajo na nemi *e*, nimamo systemskega določila, nas zanima, ali se v rabi pri pregibanju uresničuje podaljšava z *j*. Ob vsakem priimku navajamo skupno število pojavitev svojilnih oblik (v vseh sklonih) priimka v treh korpusih, ki so bili glavni vir pri presojanju o pogostosti (ne)podaljšave pri pregibanju. Pri priimku *Baudelaire* se v rabi podaljšava z *j* ne uresničuje (690 pojavitev brez podaljšave – *Baudelairov*, proti 11 pojavitvam s podaljšavo *Baudelairjev*). Zanimivo za primerjavo je dejstvo, da *Pravopis* kot prednostno obravnava obliko s podaljšavo, obliko brez podaljšave pa označi kot *nekoliko manj navadno dvojnico*. Za priimek *Bissière* v korpusih ni bilo pojavitev. Tudi pri priimku *Daguerre* v virih prevladuje obrazilo *-ov* (31 pojavitev brez podaljšave – *Daguerrov*, proti 1

podaljšavi z *j* – *Daguerrjev*). Pri priimku *de Saussure* je izjemoma podaljšava z *j* pogostejša (147 pojavitev s podaljšavo – *de Saussurjev*, proti 49 pojavitvam brez podaljšave – *de Saussurov*). Znanemu priimku *Shakespeare* raba kaže v prid nepodaljšanja osnove z *j* (966 pojavitev brez podaljšave – *Shakespeareov*, proti 231 pojavitvam s podaljšavo – *Shakespearjev*).

Analiza izbranih priimkov je pokazala, da zaradi nesistemskega določila prihaja do omahovanja v rabi, vendar se več pišočih pri priimkih z osnovo *-r* in nemim *e* odloči, da osnove pri pregibanju ne podaljša. Zanimiv je primer *de Saussure*, pri katerem za razliko od drugih priimkov te skupine pride do podaljšave. Razlog za to je gotovo obravnava oblike *de Saussurjev* kot prednostne v *Slovenskem pravopisu*. Pišočim prepoznavanje nemega *e* ni povzročalo večjih težav, zato je bila večina priimkov tvorjena z opuščnim nemim *e*. Ta ugotovitev ni presenetljiva, glede na to, da večino besedil, ki so del uporabljenih korpusov, pregledajo strokovnjaki – lektorji. V aplikaciji *SPiPP 2* smo pri tvorbi roditeljskega in svojine dosledno upoštevali rabo – priimkom, katerih osnova se konča na *-r* in nemi *e*, osnove nismo prednostno podaljšali.

3.3 Podaljšava z *j* pri priimkih z ničto končnico in naglasom na zadnjem zlogu

Druga (za našo raziskavo posebej zanimiva) skupina priimkov ima prav tako omejeno število primerov: *Balaguer*, *Bashir*, *Beaumanoir*, *Becker*, *Béranger*, *Nadar*. Vsi navedeni priimki imajo ničto končnico in naglas na zadnjem zlogu. Pregled literature v poglavju *Teoretična izhodišča* je pokazal, da pri tovrstnih priimkih raba prav tako omahuje. Večinoma so to francoski priimki, za katere je še posebej značilen naglas na zadnjem zlogu. Priimek *Balaguer* pišoči v rabi pogosteje podaljšujejo z *j* (18 pojavitev s podaljšavo – *Balaguerjev* proti 0 pojavitvam brez podaljšave – *Balaguerov*). Tudi priimek *Bashir* pišoči pogosteje podaljšujejo (31 pojavitev s podaljšavo – *Bashirjev* proti 0 pojavitvam brez podaljšave). Priimek *Beaumanoir* se ni pojavil v nobenem izmed izbranih korpusov. Priimek *Becker* pišoči v pomembno visokem deležu podaljšujejo z *j* (516 pojavitev s podaljšavo – *Beckerjev*, proti 1 pojavitvi brez podaljšave).

Priimek *Béranger* ni zaveden v nobenem izmed uporabljenih korpusov. Čeprav ima priimek *Nadar* v primerjavi z drugimi priimki manjšo pogostnost, ga uporabniki v 3 primerih pojavitve podaljšajo z *j* – *Nadarjev*. Samo v 1 primeru se podaljšava ni uresničila – *Nadarov*.

Tudi korpusna analiza druge skupine priimkov je pokazala omahovanje v rabi pri (ne)podaljševanju osnove z *j*. Pri analizi priimkov iz baze smo ugotovili, da večina pišočih priimke, ki imajo naglas na zadnjem zlogu, pregibajo s podaljševanjem osnove z *j*. Pri tem ne smemo pozabiti, da pri francoskih imenih, ki imajo v izglasju nemi soglasnik ali izgovorni *-r*, osnovo z *j* podaljšujejo samo v izreki, primer: *Flaubert*. Analiza je pokazala, da bomo pri prvotni tvorbi roditeljskih in svojilnih oblik priimkov, katerih osnova se konča na *-r*, naglas pa je na zadnjem zlogu, dosledni in bomo upoštevali rabo.

4 Sklep

Jezikovna analiza, izvedena za potrebe aplikacije *SPiPP 2*, je pokazala, da prevzeti priimki z večzložno osnovo na *-r* to z *j* podaljšujejo samo v primeru priimkov z ničto končnico in naglasom na zadnjem zlogu (predvsem francoski priimki). Na omahovanje v rabi glede daljšanja osnove z *j* opozarjajo jezikoslovci (Helena Dobrovoljc, Nataša Jakop) in normativni priročniki (*Slovenski pravopis*, *Slovenska slovnica*), sistemske odgovore pa potrebujejo predvsem pišoči. Jezikovna svetovalnica Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša beleži veliko vprašanj Slovencev: podaljšava z *j* pri prevzetih priimkih (katerih nosilci so moški ali ženske), izpust polglasnika pri pregibanju, vpliv nemega *e* na izgovor in posledično na (ne)ohranjanje samoglasnika pri pregibanju. Zaradi nejasnih sistemskih določil v *Slovenskem pravopisu* (2001) in *Slovenski slovnici* (2000) – z določenimi izjemami – in omahovanja v rabi glede podaljšave prevzetih priimkov z *j* so jezikovne študije primera za določanje sistemskih rešitev, ki bodo blizu uporabnikom in v skladu z ostalimi normativnimi predpisi, nujne. Jezikovna študija primera je obravnavala dve skupini prevzetih priimkov, pri katerih prihaja do omahovanja v rabi glede podaljšave osnove z *j*. Prevzeti priimki, katerih osnova se konča na *-r* in nemi *e*, osnove glede na korpusne podatke ne podaljšujejo (izjema *de Saussure*). Prevzeti priimki, katerih osnova se konča na *-r*, z ničto končnico in naglasom na zadnjem zlogu, osnovo pri pregibanju podaljšujejo. V spletni aplikaciji *SPiPP* smo pri tvorbi pravil za izražanje svojine upoštevali vsa normativna priporočila. Tako prevzetih priimkov, katerih osnova je enozložna na *-r*, ne podaljšujemo z *j*, svojino pa tvorimo z dodajanjem obrazila *-ov*, zgled: *Bohr Bohrov*. Prevzeti priimki, katerih osnova je večzložna na *-r*, svojino tvorijo na dva načina: ali brez podaljšanja osnove z *-r* in dodajanjem priponskega obrazila *-ov* ali s podaljšanjem osnove z *j* in dodajanjem priponskega obrazila *-ev*, zgled: *Baudelair Baudelairjev/Baudelairov*. Pri tem kot prednostno navajamo obliko s podaljšavo, saj jo kot tako obravnava tudi *Slovenski pravopis*. Na podlagi podatkov jezikovne analize bi pravila v spletni aplikaciji *SPiPP 2* lahko posodobili tako, da bi dodali pojasnilo o navajanju prednostne dvojnice. Pri tem ne bi sledili samo normativnim priporočilom, ampak rabi. Tako bi pri priimkih, ki glede na rabo izražajo večji delež pojavitve z nepodaljšanjem osnove, npr. *Baudelaire*, kot prednostno navedli obliko brez daljšanja osnove (*Baudelairov*), čeprav pravopis kot prednostno navaja obliko *Baudelairjev*. Razporeditev dvojničnih oblik na prednostne in neprednostne, ki ni enaka razporeditvi v pravopisu, ne nakazuje na obravnavo pregibnih oblik brez upoštevanja jezikovne norme, ampak prinaša novejša spoznanja, ki so na primeru konkretnih priimkov utemeljena na rabi pišočih. Jezikovna študija primera je zaradi omejenosti podatkov relevantna samo za odločanje o bolj ali manj primerni obliki obravnavanih prevzetih priimkov v aplikaciji *SPiPP 2*.

5 Literatura

Helena DOBROVOLJC, Nataša JAKOP, 2011: *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Ljubljana: Založba ZRC.

Helena DOBROVOLJC, Nataša JAKOP, 2012: *Pravopisna pravila v odnosu do sodobne jezikovne norme. Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Ljubljana: Založba ZRC. 122–142.

Jože TOPORIŠIČ, 2004: *Slovenska slovnica*: Četrta, prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Založba Obzorja.

Marta KOCJAN - BARLE, 2012: *Končaj v tujih moških lastnih imenih iz evropskih jezikov, zapisanih v latiničnih pisavah. Pravopisna stikanja: razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ur. Nataša Jakop in Helena Dobrovoljc. Ljubljana: Založba ZRC. 85–100.

6 Viri

Ivan BELE idr., 2006: *Veliki splošni leksikon: priročna izdaja v dvajsetih knjigah*. Drugi zvezek. Ur. Aleš Pogačnik. Ljubljana: DZS.

Korpus Gigafida 2.0, 2019. <https://viri.cjvt.si/gigafida/>, dostop, 2. 6. 2020.

Korpus Nova beseda, 2011. http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda3.html, dostop, 2. 6. 2020.

Korpus KAS, 2018. https://www.clarin.si/noske/all.cgi/corp_info?corpname=kas, dostop, 2. 6. 2020.

Helena DOBROVOLJC, 2014: Sklanjanje imena »Aleš Šteger«. *Jezikovna svetovalnica*, <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/461/sklanjanje-imena-ale%C5%A1-%C5%A1teger>, dostop, 28. 5. 2020.

Helena DOBROVOLJC, 2014: Sklanjanje ime francoskega kraja »Honfleur«. *Jezikovna svetovalnica*, <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/717/sklanjanje-ime-francoskega-kraja-honfleur>, dostop, 30. 5. 2020.

Helena DOBROVOLJC, 2019: Sklanjanje francoskega priimka Hermite. *Jezikovna svetovalnica*, <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/3660/sklanjanje-francoskega-priimka-hermite>, dostop 1. 6. 2020.

Slovenski pravopis, 1935. [spletna izdaja]. <http://pravopisi.trojina.si/ebooks/pravopis1935/pravopis1935.html>, dostop, 25. 5. 2020.

Slovenski pravopis, 2001. [spletna izdaja]. <https://fran.si/134/slovenski-pravopis>, dostop, 25. 5. 2020.

SPiPP – svojilni pridevniki iz prevzetih priimkov; spletna aplikacija za pomoč uporabnikom pri izražanju svojine za prevzete moške priimke, 2019. <http://spipp.ff.um.si/>, dostop, 1. 6. 2020.

Urška VRANJEK OŠLAK, 2020: Sklanjanje moških imen »Tibor« in »Nymer«. *Jezikovna svetovalnica*, <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/4282/sklanjanje-mo%C5%A1kih-imen-tibor-in-nymer>, dostop, 30. 5. 2020.

Priloga

Preglednica neimenovalniških sklonskih oblik in svojilnih pridevnikov

Priimek + neimenovalniška oblika + oblika za svojino	Gigafida 2.0	Nova beseda	KAS
<i>Baudelaire</i>			
<i>Baudelaira/-u/-a ...</i>	160	73	77
<i>Baudelairja</i>	20	3	10
<i>Baudelairov</i>	634	5	51
<i>Baudelairjev</i>	10	0	1
<i>Bissière</i>			
<i>Bissières</i>	0	0	0
<i>Bissièresja</i>	0	0	0
<i>Bissièresov</i>	0	0	0
<i>Bissièresjev</i>	0	0	0
<i>Daguerre</i>			
<i>Daguerra/-u/-a ...</i>	4	4	13
<i>Daguerrja</i>	0	0	4
<i>Daguerrov</i>	14	0	17
<i>Daguerrjev</i>	0	0	1
<i>Saint-Pierre</i>			
<i>Saint-Pierr/-u ...</i>	10	2	11
<i>Saint-Pierrja</i>	0	0	0
<i>Saint-Pierrov</i>	11	1	4
<i>Saint-Pierrjev</i>	0	0	0
<i>de Saussure</i>			
<i>de Saussura</i>	10	3	77
<i>de Saussurja</i>	4	2	74
<i>de Saussurov</i>	1	0	48
<i>de Saussurjev</i>	5	1	142

Shakespeare			
<i>Shakespearea</i>	1530	497	224
<i>Shakespearja</i>	436	75	80
<i>Shakespeareov</i>	350	141	475
<i>Shakespearjev</i>	65	17	149
Balaguer			
<i>Balaguera</i>	16	4	0
<i>Balaguerja</i>	30	13	6
<i>Balaguerov</i>	0	0	0
<i>Balaguerjev</i>	3	1	14
Bashir			
<i>Bashira</i>	4	0	8
<i>Bashirja</i>	14	0	60
<i>Bashirov</i>	0	0	0
<i>Bashirjev</i>	4	0	27
Beaumanoir			
<i>Beaumanoira</i>	0	0	1
<i>Beaumanoirja</i>	0	0	1
<i>Beaumanoirov</i>	0	0	0
<i>Beaumanoirjev</i>	0	0	0
Becker			
<i>Beckera</i>	1	0	0
<i>Beckerja</i>	652	154	138
<i>Beckerov</i>	1	0	0
<i>Beckerjev</i>	229	9	278
Béranger			
<i>Bérangera</i>	0	0	1
<i>Bérangerja</i>	1	0	0
<i>Bérangerov</i>	0	0	0

<i>Bérangerjev</i>	0	0	0
<i>Nadar</i>			
<i>Nadara</i>	1	2	0
<i>Nadarja</i>	10	2	5
<i>Nadarov</i>	1	0	0
<i>Nadarjev</i>	1	0	2